

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**У МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

28-29 ЛЮТОГО 2024 РОКУ

м. Запоріжжя

УДК 614.253
С69

Редколегія:

Л.М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ, кандидат медичних наук, професор;

І.Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ, доктор філософських наук, професор;

Ю.В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ;

Д.П. Сенетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Н.В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Ю.О. Іріюглу – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

С-69 Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 лютого 2024 року). – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. – 312 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Мисюра С.С.</i> ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ: «CONSUMOR ALIIS INSERVIENDO».....	162
<i>Парченко М.В.</i> ГОЛОВНІ КАТАЛІЗАТОРИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРАЦІВНИКА В УМОВАХ ВІЙНИ.....	164
<i>Репетун А.К.</i> ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	165
<i>Рогова А.В.</i> ПРОБЛЕМА ТА ПРОФІЛАКТИКА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЛІКАРЯ.....	166
<i>Shundel T.O.</i> PROFESSIONAL BURNOUT SYNDROME OF HIGH SCHOOL TEACHERS AND MEANS OF ITS ELIMINATION.....	167
<i>Янішевський О.Л.</i> ЛЮБОВ ДО ПРОФЕСІЇ ЯК СПОСІБ ПОДОЛАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ.....	169
СЕКЦІЯ 7. ПРОБЛЕМИ МЕДИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ	
<i>Крючко Т.О., Литус С.І.</i> ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ МЕДИЧНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	171
<i>Марков Ю.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНТЕРНІВ-АНЕСТЕЗІОЛОГІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	173
<i>Гайдай Н.В., Сюсюка В.Г., Дейніченко О.В., Любомирська К.С.</i> СУЧАСНІ ОСВІТНІ УМОВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ.....	178
<i>Грищенко О.В.</i> НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ЯК СКЛАДОВА ЯКІСНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ МАЙБУТНІМИ ЛІКАРЯМИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	180
<i>Губка В.О., Вільданов С.Р., Гайдаржі Є.І., Головка М.Г., Охріменко Г.І., Вайло Ю.М. Проценко А.С., Гавриленко Б.С.</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ВІДЕОКОНФЕРЕЦІЇ ДЛЯ ІСПИТУ НА КАФЕДРІ ГОСПІТАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ.....	181
<i>Дейнега В.А.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНІ ДОШКИ WHITEBOARD MICROSOFT TEAMS ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	182
<i>Звягіна Г.О., Потоцька О.І.</i> ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	183
<i>Князєва А.О., Кириченко М.М., Богомолова О.А., Колокот Н.Г., Рослік О.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АСПРАНТІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	188
<i>Крісанова Н.В., Іванченко Д.Г., Рудько Н.П.</i> ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	190
<i>Кандибей В.К.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЛІКАРЕМ-ВИКЛАДАЧЕМ В УМОВАХ ВІЙНИ, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....	191

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ: «CONSUMOR ALIIS INSERVIENDO».

*Мисюра Сергій Сергійович
Аспірант кафедри управління та економіки фармації
Науковий керівник д.ф.н., професор Утюж І. Г.
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

На сьогоднішній день в Україні спостерігається стрімке погіршення фізичного та психологічного стану людей, що призводить до збільшення відсотку смертності та ставить під загрозу загальне благополуччя.

Погіршення здоров'я, яке ми спостерігаємо останнім часом, може бути результатом різноманітних факторів. Надмірне психоемоційне навантаження на роботі, постійний стрес, а також відсутність впевненості у майбутньому – все це негативно впливає на психічну стабільність і здоров'я людей.

В умовах війни особливо хотілось би звернути увагу на людей працездатного віку, зокрема від 25 до 60 років, так як вони є особливо вразливими до стресу. Зберегти працездатність та захистити психічне здоров'я в умовах стресу та нестандартних ситуацій на роботі є надзвичайно важливим для успішної робочої діяльності та збереження гармонії у професійному середовищі. Ця проблема вимагає комплексного вивчення та системних заходів задля максимально ефективної протидії.

Термін "вигорання персоналу" вперше ввів Г. Бредлі у 1969 році,[6] описуючи його як психологічний феномен у "допомагаючих професіях". У 1976 році був введений термін «емоційне вигорання» американською дослідницею Христиною Маслач, вона розпочала соціально-психологічні дослідження вигорання, розробивши методики діагностики та описавши його як синдром фізичного та емоційного виснаження, пов'язаного зі стресом у спілкуванні. **За словами Маслач, емоційне вигорання, яке є причиною професійного вигорання – це розплата за співчуття. [3]**

Професійне вигорання у медичних працівників - це складний психологічний та емоційний стан, що виникає в результаті постійного напруження та стресу, пов'язаного зі спілкуванням та роботою з пацієнтами.

Фактори, що спричиняють професійне вигорання в медичних працівників:

- Емпатія – співпереживання емоційним станом пацієнта, коли лікар сприймає проблеми пацієнта особисто.

- Напружені міжособисті відносини в колективі та з керівництвом.
- Недостатнє фінансове стимулювання медичних працівників.
- Високі робочі навантаження лікарів.
- Незадовільні умови праці.
- Розходження між очікуваним та наданим рівнями відповідальності.
- Відсутність можливостей для особистого розвитку.
- Інші фактори.

Щоб виявити професійне вигорання, слід звертати увагу на деякі фізичні та психологічні ознаки цієї проблеми. Фізичними ознаками можуть бути: постійна втомленість, головні болі, фізичне виснаження, розсіяність, зниження реакції, сонливість, безсоння та зміни ваги. Психологічні симптоми - апатія, депресія, дратівливість, песимізм, нервові зриви, почуття тривоги та страх неспроможності впоратися з обов'язками.

Зазвичай можна виділити три основні фази емоційного вигорання:

- Фаза напруження: Це початкова стадія, коли працівник відчуває загальне напруження, втомленість та невдоволення собою. На цій стадії відсутній розвиток емоційного вигорання, але людина може відчувати загальне невизначене напруження і втомленість від роботи.

- Фаза резистенції: На цій стадії працівник вже усвідомлює, що відбувається щось серйозне. Це проявляється у зміні звичних емоційних реакцій на стресові ситуації. Він може намагатися змінити свої звички або реакції, щоб зменшити рівень стресу та напруження, що загрожує його професійній ефективності.

- Фаза виснаження: Це найбільш глибока стадія розвитку емоційного вигорання. Професійний стрес призводить до фізичного та емоційного виснаження. На цій стадії працівник втрачає інтерес до роботи, відчуває емоційне виснаження та апатію. Він може втратити не лише мотивацію щодо професії, а й загальний інтерес до життя.

У дослідженні Пилипенко Н.Г. і Шестак Н.В. «Емпіричне дослідження особливостей емоційного вигорання у медичних працівників» приводяться наступні дані що до фаз стресу у медичних працівників за методикою емоціонального вигорання:[4]

- Фаза «напруга» (переживання психотрав- муючих обставин, незадоволеність собою, загнаність в клітку, тривога та депресія) у більшості медичних працівників **не сформована**.

- Фаза «резистенція» (неадекватне вибіркове емоційне реагування, емоційно-моральна дезорієнтація, розширення сфери еконо- мії емоцій, редукція професійних обов'язків) у більшості медичних працівників **сформована та формується**.

- Фаза «виснаження» (емоцій-ний дефіцит, емоційна відстороненість, осо- бистісна відстороненість, психосоматичні та психовегетативні порушення) у **чверті медичних працівників знаходиться на стадії формування та сформованості**.

Дослідження вказують на те, що медичні працівники страждають від професійного вигорання досить сильно та часто. До того ж великою проблемою залишається низька обізнаність самих медичних працівників стосовно особливостей емоційної сфери та перших ознак, які свідчать про розвиток емоційного вигорання.

Проте існують практичні кроки, які можуть допомогти запобігти професійного вигорання:

- Розвиток підтримки та співпраці. Участь у спеціалізованих групах підтримки або терапевтичних сесіях допомагає відкрито обговорити труднощі та зменшити емоційне напруження.

- Самосвідомість та розвиток навичок. Проведення супервізій для аналізу роботи та виявлення емоційних переживань допомагає виявити стресогенні фактори та розвинути ефективніші стратегії реакції на них.

- Залучення до балінтових груп. Участь у таких групах сприяє покращенню взаєморозуміння з пацієнтами, розвитку емпатії та зменшенню емоційного напруження.

- Збереження балансу. Важливо знаходити час для відпочинку та відновлення сил. Регулярні перерви, спорт, хобі та відпочинок сприяють підтримці емоційного стану.

- Особистісний розвиток. Працівники медичної сфери повинні звертати увагу на своє емоційне та психічне здоров'я, розвивати особистісні ресурси та стратегії копіngu.

Якщо ж так сталося, що не вдалося уникнути вигорання, стан щодня погіршується, і займатись, ще не так давно, улюбленою роботою немає ні сил, ні бажання, спеціалісти радять виконувати наступні дії для подолання проблеми та виходу з цього стану:

- Організація системи відпочинку, врахування втоми та підходу "Втомився – Відпочинь". Цикли відпочинку з щоденними, щотижневими, щомісячними та щорічними відпочинками, сполучені з релаксацією та медитацією.

- Саббатікал - тривала оплачувана відпустка без певного терміну. Час для відновлення, занять хобі, перегляду підходу до роботи та повернення з новими підходами.

- Радикальна варіант - зміна професії.

Список використаних джерел

1. Бамбурак Н. Методи профілактики виникнення професійних ризиків та деформацій у професійній діяльності працівників медичної та соціальної сфери / Наталія Бамбурак // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. - Серія: психологічні науки. - 2018. - № 2 (10) - С. 5-15.

2. Коляда Н. В., Теслик Н. М., Король С. М. Превентивна профілактика вигорання у професійному самозбереженні здоров'я соціальних працівників та психологів. Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. 2019. № 1. С. 7 – 12.

3. Maslach C. Historical and conceptual development of burnout / C. Maslach, W. B. Schaufeli // Professional burnout : Recent developments in the theory and research / Ed. W.B. Schaufeli, C. Maslach, T. Marek. – Washington D.C : Taylor & Francis, 1993. – P. 1–16.

4. Пилипенко Н.Г., Шестак Н.В. Емпіричне дослідження особливостей емоційного вигорання у медичних працівників // Габітус. - 2020. - № 16. - С. 174-180.

5. Теренда, Н. О., Павлів, Т. Б., & Теренда, О. А. (2021). Професійне вигорання – одна з невіршених проблем системи охорони здоров'я. Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України, (2), 29–33.

6. Bradley, H. B. Community-based treatment for young adult offenders [Electronic resource] / H.B. Bradley // Crime and Delinquency. -1969. - № 15. - P. 359–370. - Access mode: <http://cad.sagepub.com/content/15/3/359.short>.